

Základná škola, Ing. O. Kožucha 11, Spišská Nová Ves

Výchova k ľudským a občianskym právam

Výchova k ľudským právam ako ich neodmysliteľná súčasť bola zakotvená už v článku 26/2 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, v ktorej sa uvádza, že vzdelanie musí smerovať k plnému rozvoju ľudskej dôstojnosti a k posilneniu úcty k ľudským právam a základným slobodám, čiže k poznaniu základných ľudských práv.

Výchovno-vzdelávací systém poskytuje vhodné prostredie na odovzdávanie hodnôt a poznatkov, pomocou ktorých sa mladí ľudia dokážu aktívne zapojiť do života občianskej a demokratickej spoločnosti. Cieľom výchovy a vzdelávania k ľudským právam je osvojenie si vedomosti a zručnosti a formovanie postojov, ktoré sú v súlade s hodnotami, ako sú ľudské práva, rovnosť, pluralita a spravodlivosť.

V súčasnom období vo výchove a vzdelávaní k ľudským právam na našej škole vychádzame z Pedagogicko-organizačných pokynov, v ktorých MŠ SR odporúča usmerňovať výchovu k ľudským právam tak, aby sa stala integrálnou súčasťou celoživotného procesu podpory a ochrany ľudských práv a podporila hodnotu človeka ako ľudského jedinca a rozvoj medziludských vzťahov v demokratickej spoločnosti.

Ciele výchovy k ľudským a občianskym právam:

- Osvojiť si vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré sú dôležité pre posilňovanie ľudskej dôstojnosti, informovanej a nezávislej participácie na vývoji demokratickej spoločnosti, v súlade s hodnotami, ako sú ľudské práva, rovnosť, pluralita a spravodlivosť,
- vymedziť základné pojmy a zručnosti, ktoré by si mal žiak osvojiť až po úroveň aplikácie prostredníctvom interaktívneho, participatívneho, zážitkového učenia,
- dosiahnuť, aby žiaci rozumeli najdôležitejším pojmom v tejto oblasti a osvojili si ich ako hodnoty, ktoré budú usmerňovať ich správanie,
- rešpektovať vývojové charakteristiky žiakov, prispievať k ich rozvoju ako nezávislej a zodpovednej osobnosti, ktorá bude budovať svoje názory a vzťahy na princípoch dôstojnosti a nedotknuteľnosti individua.

Výchova k ľudským a občianskym právam vo vyučovacom procese:

- Čo je to demokracia? (definícia demokracie, práva, vláda zákona, voľby, kultúra demokracie, demokratická vláda, politika, ekonomika, pluralizmus, príklady z histórie)
- Medziľudské vzťahy (modelové situácie, tolerancia, intolerancia, empatia, asertívne správanie, prosocionálne správanie, správna hodnotová orientácia, príklady z histórie)
- Rozvíjať afektívne ciele (kooperovať a pracovať v tíme, niesť zodpovednosť za svoje správanie, konanie, učenie, vyjadrovať a obhajovať vlastné názory, počúvať iných, rozvíjať schopnosť sebareflexie, hodnotiť seba, spolužiakov, vyučovacích i mimovyučovacích procesov, vystupovať pred kolektívom, modelové situácie)
- Základné ľudské práva a slobody (právo na život, právo na slobodu a bezpečnosť, právo na ľudskosť, právo na vzdelanie, právo na slobodu myslenia, svedomia a viery atď., odsúdiť rasizmus, šovinizmus, xenofóbiu, holokaust, extrémizmus, príklady z histórie)
- Základné dokumenty (Všeobecná deklarácia ľudských práv, Deklarácia práv dieťaťa, Dohovor o právach dieťaťa, Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Fakultatívny protokol k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach, Deklarácia OSN o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, Dohovor o zabránení a trestaní genocídií, Dohovor o slobode združovania a ochrane práva na organizovanie, Ústava SR, Charta základných práv Európskej únie, príklady z histórie)
- Žijeme spolu (odsúdenie stereotypov a predsudkov, extrémizmu, rasizmu, xenofóbie, filmy – modelové situácie, príklady z každodenného života, besedy s cudzincami žijúcimi v našom meste a o iných kultúrach, porozumieť iným kultúram, literárne práce žiakov, výtvarné práce žiakov, výstava v areáli školy)
- Projekt Erasmus (porozumieť cudzincom a iným kultúram)
- Európsky deň jazykov (spoznávať iné kultúry)
- Multikultúrna výchova (Deň boja proti rasizmu – integrované tematické vyučovanie)
- Školský poriadok (práva a povinnosti žiakov, participácia žiakov na tvorbe školského poriadku)
- Detský čin roka (medziľudské vzťahy)

Mimoškolské aktivity výchovy k ľudským a občianskym právam:

- Po stopách detských obetí holokaustu v našom meste (návšteva archívu, knižnice, židovského cintorína, pamätná tabuľa obetiam holokaustu)
- Medzinárodný deň mieru (návšteva pamätníkov obetí vojen, návšteva archívu, knižnice, besedy, filmy s protifašistickou tematikou, výtvarné a literárne práce žiakov, výstava v areáli školy)
- Deň obetí holokaustu a rasového násillia (digitálne svedectvá preživších holokaust, beseda s detskou obeťou holokaustu preživšou koncentračný tábor, návšteva židovského cintorína)
- Pamätníky porušovania ľudských a občianskych práv (návšteva Pamätníka SNP v Banskej Bystrici, pamätníka v Nemeckej, Vojenského historického múzea vo Svidníku, Údolia smrti na Dukle, pamätníkov totalitných režimov v našom meste, prezentácie žiakov)
- Olympiáda ľudských práv (školské kolo)
- Návšteva kultúrnych podujatí (výstavy, filmy, divadelné predstavenia s danou tematikou)
- Návšteva verejného súdneho pojednávania, verejného zasadnutia mestských poslancov, mestskej polície, besedy s príslušníkmi PZ
- Besedy s významnými osobnosťami mesta (pozitívne príklady)
- Rozhlasové relácie (Deň obetí holokaustu a rasového násillia, Deň obetí Dukly, Nežná revolúcia, Medzinárodný deň študentstva, Deň ľudských práv, Deň boja proti rasizmu, Pražská jar, Deň víťazstva nad fašizmom...)
- Nástenné noviny v areáli školy s danou tematikou
- Uverejnenie príspevkov a prác žiakov v školskom časopise OKO
- Darovanie mojich hračiek (pomoc sociálne odkázaným rodičom a ich deťom)
- Projekty (práce žiakov o výsledkoch svojho bádania porušovania ľudských práv a slobôd, žiacke prezentácie projektov pred spolužiakmi)

Vypracovala: Mgr. Magdaléna Šišková

Schválil: PhDr. Bohuslav Val'ko

Prerokované na PG rade dňa 12. 11. 2018

PhDr. Bohuslav Val'ko
riaditeľ ZŠ

